

बालकांऱ्यादर पालकांनी संस्कारांचे महत्व समजाणे अत्यंत गरजेचे

हुदैवाने पालकांचे वागणे मुलांना नकारात्मकतेकडे ढकलत आहे. मुलांमध्ये चिडचिडेपणा, हट्टीपणा, अयोग्य वागणूक यासह आरीरिक आणि मानसिक आरोग्याच्या समस्या सातत्याने वाढत आहेत. जन्मावेळी बालकांचा अपुरा विकास, कुपोषण, अपंगत्व यासारख्या समस्याही वाढत आहेत. आधुनिकतेच्या नावाखाली आपण आपल्या चांगल्या गोषी, संस्कार, विचार विसरून वाईट गोर्झीमध्ये गुरफटून जगणे कठीन केले आहे. अनेक पालकांना किंवा प्रवारातील बडिलधार्यांना आपल्या मुलांसमोर कसे वागावे हे देखील कळत नाही, त्यामुळे कुटुंबात, समाजात, देशात आणि जगात समस्यांचा डोंगर उभाराहत. मुलं रडतात, म्हणून त्यांना मोबाईलचं व्यसन लावल जात, मुलं हृष्ट करतात, म्हणून त्यांना जंक फूड खायला दिलं जात. मुलांच्या नानसिक आणि शारीरिक आरोग्यासाठी हानिकारक असलेल्या वस्तु आणि खाद्यपदार्थ यांना प्रेमाने पुरवले जातात आणि आजची पिढी द्वूप विघडलेली असून पालकांचे अजिबात ऐकत नाही, असे खुद पालकच सांगतात. संस्कृतीहीन, असंवेदनशील, भैतिकताहीन आणि स्वर्थी समाजाचा आपण अविभाज्य घटक बनलो आहोत.

वार्षी, शिक्षक दिनानिमित्त, एका शाळेतील सांस्कृतिक कार्यक्रमाचा भाग म्हणून लहान मुली मृत्यु करतानाचा विहिडिओ सोशल मीडियावर न्हायरल झाला. तो विहिडीओ पाहून मला आश्चर्य वाटले, ६-७ वर्षांच्या शाळकरू मुली फिल्मी

हुबेब आधुनिक पोशाखात या लहान मुली त्या शिक्षणाच्या मंदिरात नाचत आणि आज की रात मजा हूम का, आँखो से लीजिये गात होत्या. शिक्षकांचा समान करण्यासाठी शिक्षक दिन साजरा केला जातो, तिथे या चिमुकल्या मुली कसले नृत्य सादर करत आहेत, त्या शाळेतील शिक्षकांना आणि त्या मुलींच्या पालकांना काय म्हणावे? असे कार्यक्रम का आयोजित केले. आजच्या आधुनिक पिढीला आपल्या देशातील थोर समाजसुधारक, शास्त्रज्ञ, महान क्रांतिकारक देशभक्तांबद्दल माहिती असेल किंवा नसेल, पण त्यांच्याकडे रील, फॅशन आणि फिल्म इंडस्ट्रीची माहिती आहे. मुलांचे आदर्श देशासाठी लढणारे शूर सैनिक, संघर्ष करणारे समाजसुधारक नसून चिरप्रतीतील नायक-नायिका आहेत, कारण मुलांना आकर्षक वाटणारी अशी मनोरंजक माहिती त्यांना सहज उपलब्ध असते.

आजकाल संयुक्त कुटुंबे लहान कुटुंबात विभक्त होत आहेत. बहुतेक कुटुंबांमध्ये पालकांना मुलांची काळजी घैण्यासाठी वेळ नसतो. मुलं त्यांचा वेळ कुठे घालवतात, त्यांचा दिनक्रम काय आहे, बहुतेक पालकाना त्याची मुले किंवा पैसे कुठे खर्च करतात हे देखील माहित नसते. मुले जे काही बोलतात त्यावर पालक विश्वास ठेवतात. अनेक वेळा अतिआत्मविश्वास आणि मुलांचे अतिलाड भविष्यात कुटुंबाला, समाजाला आणि देशाला महागात पडतात. आजकाल लहान मुलांमध्ये गुन्हेगारी प्रवृत्ती खूप वाढली आहे, ते लहानसहान गोर्झीवर रागावतात, ड्रग्जचे सेवन

(राष्ट्रीय दुवा दिन विशेष १२ जानवारा २०२५)

रतात. छोट्या-छोट्या गोर्टीवर लदायला प्र होतात. किंतीही महागडे शिक्षण दिले तरी मनंया योग्य वळण मिळत नाही, विद्यार्थ्यांमध्ये यामानस्पद भाषा, शिक्षागाल आणि अपशब्द प्रभास्याचे प्रमाण अतिशय वाढले आहे. गंभीर द्यांमध्ये अल्पवर्धीन मुलांचा सहभाग नव्याच्या बातम्या आपण अनेकदा वाचतो, नृतो. खून, बलात्कार, चोरी, दरोडे, अंमली वार्थांची तस्करी आणि प्राणघातक हल्ले अशा नेकटोव्यांमध्ये अल्पवर्धीन मुलांचाही सहभाग हे होते. नुकतेच मध्य प्रदेशातील छत्रपूर्व येथे एका लेय विद्यार्थ्याने आपल्या प्राचार्यांची गोवळ्या इून हत्या केली. काही मुली आणि मुले हड्ड पूर्ण झाल्यास पालकांना देखील मारण्यास भीत री; ही मुले जन्मत: गुन्हेगार नसतात, नकांच्या बेजबाबदारपणामुळे आणि काळजीपणामुळे ते मुलं गुन्हेगार बनतात. यांनी संपूर्ण समाजासाठी घोकादायक ठरतात. तेंव्या पिढीच्या बहुतेक महिलांना घरी जेवण वायला आवडत नाही, म्हणून त्यांना नेहमीच वेष्ट जेवणासाठी हॉटेल मध्ये जावे लागते. तेहोला आवश्यक पोषक तत्वे मिळत नाहीत, मुलांच्या तबेत नेहमीच खराब राहते, मुलांनाही रुचे खाण्याची सवय लागते. आजारपण तत्याने वाढत आहेत. मुलांना स्वतःचे बेरीट कळत नाही, पण पालकही आपल्या नंबांवर नियंत्रण ठेवत नाहीत, उलट ते त्यांना मोठ्यांशी आमानुषपणे वागवतात, पण तेच पालक आपल्या मुलांकडून आदर्श चारित्र्याची अपेक्षा करतात. आपल्या सुसंस्कृत समाजात मुले लग्नाआधीच आपल्या कुटुंबापासून विभक्त झालेले किंवा वडीलधार्यांना, आई-वडिलांना वृद्धाश्रमात सोडून गेल्याचे पाहायला किंवा एकायला मिळत नाही, पण लग्नानंतर कुटुंबापासून वेगळे होणे ही आता सामान्य गोष्ट झाली आहे. आयुष्याच्या शेवटच्या टप्प्यात जेव्हा ही असहाय्य वृद्ध व्यक्ती अशक्त शरीराने जीवनसंर्धार्थी झूऱ्युंजत असते, त्याच क्षणी त्यांना आपल्या प्रियजनाच्या आधाराची सर्वाधिक गरज असते आणि त्याच क्षणी ते त्यांना सोडून जातात. आजच्या आधुनिक बातावरणात जिथे अनेक सुख-सुविधा आहेत, पण या आधुनिकतेत माणसाने आपला आनंद, शांती, समाधान, नैसर्गिकता आणि निरागसता गमावली आहे. माणूस इतका खालच्या पातलीवर गेला आहे की अनेक वेळा माणसांचा स्वार्थ पाहून असे वाटते की, त्याच्यापेक्षा पशु-पक्षी श्रेष्ठ आहेत, जे स्वतःच्या फायद्यासाठी दुसऱ्यांचे जीवन उद्भवस्त करत नाहीत. फॅशन आणि आधुनिक जीवनशैलीमुळे आपण आपली संस्कृती विसरत चाललो आहोत. गुन्हेगारी, प्रष्टाचार, पदाचा आणि सत्तेचा दुरुपयोग, प्रदूषण, भेसल, सर्वत्र राजकीय हस्तक्षेप, अश्लीलता, खोटेपणा, दिखाऊपणा, भेदभाव, फसवणूक, अमली होऊन

वातावरणात मनःशांती मिळवणे हा एक भ्रम पालकांना मुलांच्या अत्यावश्यक गरजा नाऱ्यांचा हड्डीपण्याचील फक्क समजत नाही. मपण्यापासूनच महागडे छंद, हड्डीपणा, टॉड-बॉयफ्रेंडच्या नाऱ्यांचा टॉड, तणाव, आधुनिकता, खोटा देखावा, चित्रपट सोशल मीडियाचा मुलांच्या मनावर होणारा प्रभाव यामुळे चुकीच्या गोर्झीकडे आरक्षण या त्यांचे जीवन विशारी झाले आहे. पालक व्यस्त राहणे, मुलांच्या दिनचर्येकडे लक्ष न मुलांवर ताबा नसणे, मुलांच्या चुकांकडे तुर्लक्ष करणे, केवळ महागडी उपकरणे भौतिक सुविधा देणे, मुलांचे अवाजवीलाड आणि त्यांची प्रत्येक इच्छा पूर्ण करणे कांनी केवळ यालाच जबाबदारी समजून आहे. पालक मुलांसमोर आदर्शवादी रक्षकाची भूमिका बजावत आहेत का? रुन मुलांना संस्कार, शिकवण, जबाबदारी ल. मुलांचे शोध संगोपन आणि पोषक वरण योग्य वेळी देणे अत्यंत आवश्यक आहे.

वेळ निधून गेली की पश्चाताप याशिवाय काहीच उरत नाही, मग चुकीचे परिणाम त्या व्यक्तीला व्यर्थ भोगावे लागतात. पालकांनी निक ब्हावे पण केवळ विचाराने तोच विचार पुढच्या पिढीपर्यंत वला पाहिजे. पालकांनी जागरूक न मुलांना सुसंस्कृत बनवले तर आई-वडील कितीही व्यस्त असल, गरीब असो वा श्रीमंत, आपल्या मुलांसाठी वेळ काढणे ह पालकांची जबाबदारी असते. आजची मुळ उद्याच्या देशाचे उज्ज्वल भविष्य आहेत, मुलां जितके चांगले संस्कार मिळतील तितका दे अधिक चांगला आणि मजबूत होईल पालकांच्या चुकांची शिक्षा मुलांना भोगावी लान्ये. मुले पालकांच्या वर्तनाचे अनुकरण करतात म्हणून पालकांचे वर्तन नेहमी मुलांसमे अनुकरणीय असावे. मुलांना उत्कृष्ट वागण्यां आणि पोषक वातावरण प्रदान करा. मुलां चांगल्या वाईटाट फरक करायला शिकवा दुर्बलांना मदत आणि स्नियांचा आदर करण्या शिकवा. मुलांना पैसे कसे कमवायचे शिकवणार्पी पालकांनी त्यांना प्रामाणिकप आनंदी जीवन कसे जागावे हे शिकवले पाहिजे देशातील उद्याच्या पिढीचे भविष्य आपापालकांच्या हातात आहे, त्या पिढीला सुसंस्कृत आणि सक्षम बनवा. सुसंस्कृत पालक संस्कारशील मुले घडवू शकतात आणि त्यांना उज्ज्वल भविष्यासाठी सक्षम बनवू शकतात.

डॉ. प्रितम भि. गेडाम
(असीस्टेंट प्रोफेसर)
+08237897089
prit00786@gmail.com

विवेकाचे नंदनवन

Digitized by srujanika@gmail.com

आंतरराष्ट्रीय धन्यवाद दिन दरबर्षी ११ जानेवारी रोजी साजरा केला जातो. हा दिवस व्यक्तीच्या जीवनात धन्यवाद या साध्या परंतु प्रभावी शब्दाचे महत्त्व अधोरेखित करण्यासाठी आहे. धन्यवाद हा शब्द केवळ आदर व्यक्त करण्यासाठी नाही तर सकारात्मकता आणि कृतज्ञतेची भावना व्यक्त करण्यासाठी उपयोगी आहे. आपल्या दैनंदिन जीवनात अनेकलोक आपल्यासाठी काढी ना काढी करतात त्यांना साध्या धन्यवादाने

सन्मानात राजे त्याच्या प्रयत्नाची दखल घंटल्याचा सकत असता. या दिवशी लोक आपल्या कुटुंबीय, मित्र, सहकारी, आणि इतरांना त्यांच्या सहाय्याबद्दल किंवा समर्थनाबद्दल आभार मानतात. विविध ठिकाणी या निमित्ताने खास कार्यक्रम, संदेश लिहिणे आणि भेटवस्तु देणे असे उपक्रम राबवले जातात. आंतराष्ट्रीय धन्यवाद दिन आपल्याला स्मरण करून देतो की जीवनात छोट्या गोष्टीचे कौतुक करणे महत्वाचे आहे. कृतज्ञतेच्या या साध्या भावनेने नातेसंबंध अधिक मजबूत होतात आणि समाजात सकारात्मक वातावरण निर्माण होते.

संतांनी शब्दांचे महात्म्य वर्णन केल्याचे आढळून येते. हीन, दीन, दुःखी, निरुत्साही आणि अडचणीत सांपडलेली व्यक्ती केवळ गोड, प्रेमल, सांत्वनदर्शक आणि धीर-गंभीर शब्दाने समाधानी व प्रोत्साहित होत असते. म्हणून जगद्वद्य जगद्वूरु संतशिरोमणी तुकारामजी महाराज अभगातूस सागतात-

आम्हा धरी धन शब्दांचीच रत्ने

शब्दाचार शब्द, यत्न करु
शब्दचि आमच्या जीवाचे जीवन
शब्दचि वाटूधन, जन लोका
अशक्यप्रयाप्य वाटणारे कामही आर्जव, विनवणी, नग्र प्रार्थना, गोड
प्रार्थने यांने तोंडे तोंडे तोंडे तोंडे तोंडे तोंडे तोंडे

शब्दमुळ शक्य हाऊन जात. तर तच काम कडवट, उद्धट, कुवचनान
वाया जाते, विघडते. म्हणून नेहमी इतरांशी प्रेमपूर्वक संवाद साधला
पाहिजे. म्हणून संतश्रेष्ठ कबीर साहेब आपल्या अवीट दोह्यातून
फर्मावितात-

एक शब्द करे औषधी,
दूजा करे धाव
जीवनात नेहमी धन्यवादचे शब्द अंगवळणी पडावेत, त्याची जीभेला
व तोंडाला सवय जडावी, म्हणून धन्यवाद दिन साजरा करणे, आज
गरजेचे झाले आहे.
जागतिक धन्यवाद दिनाच्या सप्ताहभर सर्व भावाबहिर्णीना हार्दिक हार्दिक
श्रेष्ठांगी.

संकलन व सुलेखन
श्री कृष्णकुमार आनन्दी—गोविंदा निकोडे गुरुजी.
रामनगर वार्ड, गडचिरोली.
फक्त लहानसूखांय १४२३७१४८८३.

आजची युवा

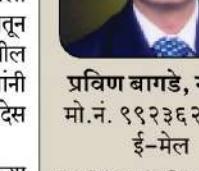
असातारा आहे केवळ मानवजातीच्या सुख-दुखाशी नक्हे, तर समतंत्र चराचर सृष्टीशी नादम्य पावलेले रामकृष्ण परमहंसासारखे अनेक तेजस्वी सत्पुरुष आजही या समाजात नेमणी होत आहेत. एकदा तर एका गाईला चाबकाचे फटक बसत असलेले पाहुन रामकृष्णाच्या तोंडन वेदनेचे चिन्कित बाहेर पडले. डतकेच नव्हे तर, त्यांच्या पाठीवर तुला दिली आहे. त्याच्या जोगावर तूहिंदू धर्म आणि तत्त्वज्ञान यांचा जगभर प्रसार कर, आपल्या राष्ट्राचा उद्धार कर! एवढ बोलून १५ ऑगस्ट १८८६ रोजी रामकृष्णांनी जगाचा निरोप घेतला. सर्व भारत फिरु बघावा अशी त्यांना इच्छा झाली. त्याप्रमाणे ते प्रवासाला निघाले. काशी, अयोध्या, गया, आग्रा, बन्दाबन असे करत करत सर्व

वळळहा उठल. एकदा तर हैरव्यागां कुरणात चरत असलल्या बेलाच्या खुराचहा ठस यांच्यांच्या छातीवर उमटलेले दिसले. आत्मज्ञानाचा उपदेश करणाऱ्या आपल्या येथील प्रयोग पुरुषांची तादाम्यवृती कोणत्या थरापर्यंत पोचली होती, हे यावरुन स्पष्ट होईल. ब्राह्मणांसे समाजाच्या प्रभावामुळे नंतर ब्राह्मणांसे समाजाकडे आकृष्ण झाले. त्यात मूर्तिपूजा वन्हती अंधश्रद्धानव्हती, कर्मकांडनव्हते, स्त्रीयांनांशिक्षण दिलेपाहिज. हे विचार ऐकून यांच्यांमानात गोंधळ माजला देव खरच आहे की नाही? असल्यास कोठे भेटेल? त्याची नेट कोण घडव शकेल? अशा नानाविध प्रश्नांनी, विचारांती त्यांचे मन अस्वस्थ झाले. ब्राह्मणांसे समाजाचौं नेते देवेन्द्र यांनी त्यांच्या प्रश्नांचे समाधानकामक उत्तर ही ढेऊ शकले नाहीत. तेव्हा कॉलेजचे प्राचार्य हस्तीयांनी त्यांनारामकृष्ण परमहस्यांच्याकडे पाठविले. रामकृष्ण परमहंसानी तीक्ष्ण दृष्टीने त्यांच्या डोळ्यांकडे पाहिले. ते आपल्या भक्तांना हणाले हा नंरेंद्र मानवजातीच्या उद्धारासाठी जन्मला आहे, तो हिंदू धर्म आणि नेटीची तलमल लागेल तेव्हा रामकृष्ण महाणांने ह्यावर त्यांचा विश्वास बसेना, तेव्हा रामकृष्णांनी त्यांच्या हृदयाला स्पृश केला. त्याचबोरावर सर्वत तेजाचे लोळ सर्वत उठले. प्रकाश पसरला. नंरेंद्राच्या हृदयातही प्रकाश पसरला. त्यांना सर्वत परमेश्वरच दिसू लागला! तेव्हापासुन नंरेंद्र रामकृष्णांचे पटशिष्य म्हणुन ओळखल्या जाऊ लागले. यांच्यांच्या मध्ये असलेल्या बुद्धिचातुर्यांनी, ओजस्वी वाणीने जनमानसावर प्रभाव पाडु केले. तेव्हापासुनच जमाव त्यांच्या पाठीमारे असायचा. कारण त्यांनी रामकृष्ण परमहंसाचे शिष्यत्व पत्करले होते.

वंगाली व इंग्रजी भाषेवर प्रभुत्व असलेले नंरेंद्र अभ्यासूक्तीव हिंदू धर्माविषयी चिकित्सक वृत्ती तव्वज्ञान यांची सांगण धालतांना ते कधीही विचिलत झाले नाहीत. लहानपणापासून युग्मण, रामायण-महाभारत सुधारा ऐकण्याची खुप आवड होती. रामायण-महाभारतातील परंपरंग सांगण त्यांच्या मनावर कोरीव असें काम केले. त्यामुळे त्यांनी खुप हुणारीने उपरोक्त आत्मसात करून त्याचा व्याख्यानातून देशेदेशी प्रचार व प्रसार केला. त्यामुळे त्यांची वेदाता किंतु प्रखर होती, यावरुन सिद्ध होते. एका वर्षात त्यांनी अमरकोश पाठ केला.

यावरुन त्यांची बुद्धि किंतु तल्लु खुली होती याची कल्पना येते. नागातिक इतिहास, संस्कृत, तत्त्वज्ञान हा विषयांचा त्यांनी अभ्यास केला. ते नेहमी विवेकवादाचा पुरस्कार करणारे असल्यामुळे विवेकवादाने माणुससमृद्ध होते, अशी त्यांची धारणा होती. कारण माणुस विवेकवादाने सत्यापर्यंत पोचतो ते यावरुन लोक पुढे त्यांना व्यापारी विवेकानंद म्हणून लागले. त्यांनी १९९० साली रामकृष्णांच्या पत्नी शारदादेवी यांचा आर्शीवाद घेतला. ते मठातून याहे पडले, स्वापी विवेकानंद कन्याकुमारीला पोहचले. तेथील द्वावलयात त्यांनी ध्यानसाधना सुरु केली. त्यांना रामकृष्णांनी आकाशाकाश दर्शन दिले व अमेरिकेत भरणा-न्या जागातिक धर्म संसदेस याण्याची आज्ञा केली.

नंरेंद्रला युरुकडून योग्य मार्ग मिळाला होता आणि म्हणुन त्या मार्गानिच जाण्याचा प्रका निर्धार केला होता. थोड्याच दिवसांनी

प्रविण बागडे, नागार्जुना
मो.नं. ९९२३६२०९
ई-मेल
pravinbagde@gmail.com

શેરીસ

मिळवून देण्यासाठी सरकार काही ठोस प्रयत्नही करताना दिसत नाही. या तरुणांच्या वापर केवळ मते मिळवण्यासाठीच केला जात आहे असेच तुदैवाने म्हणावे लागेल. तरुणांच्या हाताला काम मिळणे ही काळाची गरज आहे कारण तरुणांच्या हाताला काम प्रियल्पे नाही तर तरुणांचे शक्तिशाली भास्करता

विश्वास होता. तरुणचाआपल्यादेशाचे भाग्यविधाते आहेत असे ते म्हणत तरुणांकडे असलेल्याऊर्जेचाउपयोगदेशकार्यासाठी करून घ्यावा असे त्यांचे होते. पण आज तरुणांसमोर अनेक आव्हाने आहेत. सर्वात मोठे आव्हान हेते बेरोजगारीचे. आजचे तरुण उच्चविद्याविभूषित हेत हुशार आहेत. ज्ञान, विज्ञान, तंत्रज्ञान, कला, डा, साहित्य अशा सर्वच क्षेत्रात आजचे तरुण प्रेसर आहेत. देशासाठी काहीतरी करून ब्रवण्याची जिद त्याच्याकडे आहे. शिक्षण आणि म करण्याची उर्मी असूनही त्यांच्या हाताला तगार नाही. पदव्यांचे भेंडोळे घेऊन तरुण जागोजागी फिरत आहेत मात्र त्यांना करी मिळत नाही. सरकारी नोकरी भरती बंद आहे. खांजी क्षेत्रात नोकरी मिळत नाही. ज्यांना आहे त्यांना नोकरी टिकवणे मुश्किल झाले आहे. स्वतःच वासाय, उद्योग करायचा म्हटले तर भांडवल नाही. शेतीही बेरवशाची झाली हे त्यामुळे आजचे तरुण हताश झाले आहेत. या हताश तरुणांना धीर देऊन नारोजगार देण्याएवजी राजकीय नेते त्यांना पकडे विका असे म्हणून त्यांच्याकडे भेवेकर मीठ चोळत आहेत. रोजगार नसल्याने तरुणांमध्ये प्रचंड निराशा राली आहे. नैराश्यातून काही तरुणांनी आत्महत्येचा मार्ग स्वीकारला आहे काही तरुण व्यसनांच्या आहारी गेले आहेत. ज्या तरुणांच्या जोरावर आपण नसता होण्याची स्वने पाहत आहेत तो तरुण रोजगार नसल्याने आपले वन अकाली संपवत आहे तर काही तरुण व्यसनांच्या आहारी जात आहेत हे दून मन खिऱ होते. रोजगार मिळत नसल्याने तरुणांच्या मनात व्यवस्थेविरुद्ध असंतोष आहे. या असंतोषाचा भडका होण्याआधीच सरकारने तरुणांना तगार मिळवून देण्यासाठी ठोस धोरण आखावे. जर या तरुणांच्या मनातील

अधिक आहे. त्यांच्या शिक्षणाचा, त्यांच्यातील ऊर्जेचा समाजाला, देशाला उपयोग होण्याएवजी ती ऊर्जा वाया जाण्याचीच शक्यता अधिक आहे. या तरुणांच्या शिक्षणाचा व ऊर्जेचा देशकार्यासाठी उपयोग व्हायला हवा. त्यांचा उपयोग जर देशकार्यासाठी झाला तर, आपल्याला महासत्ता होण्यापासून कोणीही रोखू शकणार नाही. आजची तरुणाई हीच आपली शक्ती आहे. या शक्तीचा याम बसप्पा ठाणेदार दौँड, जिल्हा पुणे वापर व्हायला हवा. जगात सर्वांत जास्त तरुण भारतात आहे. जगात चिनंतनर सर्वांत जास्त लोकसंख्या भारतात आहे. खरंतर याला समस्या न मानता संधी मानली पाहिजे. या संधीचे सोने करू तरुणांच्या हाताला रोजगार दिल्यास भारत महासत्ता बनेल यात शंका नाही. आजच्या तरुणांना जग सुंदर शांत असावे असे वाटते. गरिबी, भ्रष्टाचार त्यांना नको आहे. प्रजासत्ताक राष्ट्रवाच त्यांची निष्ठा आहे. आपण समोरच्याला समजून न घेता त्याचा दुसऱ्यास कसा करू शकतो? या प्रश्नाचे उत्तर शोधण्याचे ते सतत प्रयत्न करीत असतात. त्यांना एक स्थिर व सुरक्षित अर्थव्यवस्था हवी आहे. आपल्या आजबूजूच्या परिसराबाबत ते तितकेच जागृत असतात. संपत्तीकथीतीरी संपून जाईल त्यामुळे तिचा जपून वापर करण्यास ते प्राधान्य देतात. थोडक्यात सांगण्याचे तर आजचा तरुण जबाबदार आहे. तो आपल्या शिक्षणाकडे गांभीर्याने पाहत आहे. याचवेळी पैशापेक्षा आनंद महत्वाचा असल्यामुळे तो आपल्या आवडीनुसार करियर निवडण्यास प्राधान्य देतोय त्यामुळे आपण जे काही काम करीत आहे त्यासाठी लोकांनी आपल्याकडे मानाने पहावे अशी त्यांची इच्छा आहे. आपल्या देशातील ६९ टक्के तरुणांना ठाम विश्वास आहेकीपैसे त्यांच्यासाठी आनंद विकत आणुशक्त क नाही तर ८० टक्के तरुणांना पैशापेक्षा कला. ७५ टक्के तरुणांना पैशापेक्षा शिक्षण

पण गेल्या अनेक आठवड्यापासून शेतीच्या वन्नावर कधी इन्कमटक्स लागतो तथा कधी कमटक्स लागणार नाही, याचा सोप्या भाषेत न्यास करत आहोत. आज आपण शेतीबद्दल तीन माहिती बघणार आहोत जी नेहमीच्या सोप्या विवरे प्राप्त करावारे याच विवरांचे असेही विवरे

नाही. हे उत्पन्न बजेजनस म्हणून मानव्यात याव. यथा करदात्याचे म्हणणे कोर्ट ने मान्य केले नाही. असाच प्रश्न कमिशनर ऑफ इन्कमटक्स विरुद्ध बी. सी.ए. गोविंदप्रसाद एस. मंडळा सी.ए. आकाश जी. मंडळा

करदात्यास शेता आहे आणि शेतातल काहा
या शेतकऱ्याने एका फिल्म किंवा टेलीविजन
प्रतिअल बनवण्यास करार करून वापरण्यास
नेते आहे. या बदल्यात करदात्यास फिल्म कंपनी
द्वारा मोबदला दिला जातो. या मोबादल्यारुपी
पद्धतीनास शेतीचे उत्पन्न मानावे लागेल किंवा
ही, असा याचा सोपा अर्थ आहे. हा प्रश्न
जेच्या काळात अत्यंत महत्वाचा बनला आहे.
वे कारण असे की पूर्वी फक्त एकच राष्ट्रीय चैनेल
ने पांतु आता हजारे चैनेल झाले असुन त्यावर
एक सिरियल्स दाखवले जातात. पर्यायाने अनेक
शी शुटिंग चा व्यवसाय चालतो व शेती मालकास
अनेकांना या मार्गाने पैसा मिळतो. असाच प्रसंग
हायकोटीसमोर बी. नागरिंडु विरुद्ध
मेशनर ऑफ इन्कमटॅक्स (२००२) २५८ ITR
९ या केस मध्ये आला. त्यात उच्च न्यायलयाने

झी टीव्हीचे कलाकार लोहरीसाठीच्या त्यांच्या आवडत्या आठवणी आणि योजना थोर करताहेत!

मुंबई, १५ जानेवारी : भारत हा अनेक परंपरा आणि संस्कृतीचा समावेश असलेल्या समुद्र विविधतेसाठी ओळखला जाणारा देश आहे. विशेषत: उत्तर आणि पश्चिम भागात लोहरी हा मोठ्या प्रमाणावर साजरा केला जाणारा सण आहे. लोहरी हा एक सांस्कृतिक दृश्या महत्वाचा आणि आनंदाचा सण आहे जो प्रामुख्याने भारताच्या उत्तरेकडील प्रदेशांमध्ये, विशेषत: पंजाबमध्ये साजरा केला जातो. पंजाबमध्ये, याला लोहरी म्हणतात आणि पवित्र शेकोटीभोवती हासाजरा केलाजातो. लोक उत्तमपिकासाठी कृतज्ञता व्यक्त करतात आणि येत्या वर्षात समुद्रीसाठी आशीर्वाद घेतात. हा लोकप्रिय पंजाबी लोक उत्सव बहुतेक वेळा हिवाळ्यातील संक्रांतीशी जोडलाजातो. जमाई नं. १ मधील सिमरन कौर, जागृति-एक नई सुबहमधील आर्य बब्बर, भाष्य लक्ष्मी मधील रोहित सुचाति, जाने अनजाने हम मिले मधील आयुषी खुराना, कैसे मुझे तुम मिल गए मधील अर्जित तनेजा आणि वसुधा मधील प्रिया ठाकूरहे या शुभ सोहळ्याचे महत्व आणि उत्सव याबद्दल आपले मतसापाट आहेत.

झी टीव्हीच्या जमाई नं. १ मध्ये रिलीची भूमिका साकारणारी सिमरन कौर म्हणाली, लोहरी हा माझ्यासाठी नेहमीच एक खास सण राहिला आहे, हिवाळ्यात तो उबदार मिठीसारखा वाटतो! मला आठवंत की लहानपणी मी माझ्या कुटुंबासोबत आणीभोवती जमत असे, पांरंपारिक गाणी गात असे

आणि पॉपकर्न आणि शेंगाडणे आगीत टाकत असे. क्षणांचा आनंद आजही माझ्या हृदयात आहे. आजही मी त्याच उत्साहात, माझ्या प्रियजनांसोबत, या उंबेचा आनंद घेत, मस्ती करत लोहरी साजरी रते. या काळात खायला माझा आवडता पदार्थ जक आहे, त्याचा गोडवा हा सणाचा एक भगवान्तो. लोहरीम्हणजे केवळ परंपरानाही; तर हे एकत्र गेअणिकृतज्ञाता आणि सुंदर आठवणी निर्माण रप्यावद्दल आहे. मी सर्वांना प्रेम, प्रकाश आणि आनंदाने भरलेल्या लोहरीच्या खूप खूप शुभेच्छादेते! ती टीव्हीवरील भाय्य लक्ष्मीमध्ये ऋकीची भूमिका कारणारा रोहित सुचांति म्हणाला, लोहरीला इश्या हृदयात एक विशेष स्थान आहे आणि दरवर्षी माझ्या बालपणीच्या सुंदर आठवणीना उजाळादेते शेकोटीआणि तील्युलाचा वास. लहानपणी, गग्ले एकत्र येऊन आनंद साजरा करायचे, आपांभोवती नाचायचे, मिठाई वाटायचे आणि ऋकीती गायचे. या वर्षांनवीन सुरुवातीच्या भेढ्यादेऊन आणि आपल्या सांस्कृतिक वारशाचा आनंद घेतलोहरी पेटवूनमी माझ्या कुटुंबासह या परा पुढे नेण्याची योजना आखत आहे. तुम्ही घरी यजनांसोबत असाल किंवा मित्रांसोबत बाहेर असाल, गजक आणि तीलाच्या लाडूच्या अस्सल वीचा आस्वाद घ्यायला विसरू नका आणि वार्थातच, ढोलाच्या तालावर भांगडाही करा. तकाळ विसरून भविष्याला आशेने स्वीकारण्याचा

गोहरीहा सण आहे आणि यावर्षीचा कापणीचा हंगाम माणिं प्रियजनांसोबत आनंद साजरा करण्यासाठी मी तुसुक आहे.

मी टीव्हीवरील 'जागृति- एक नई सुबह' या गालिकेत कालिकांत ठाकूरची भूमिका साकारणारा नार्थ बब्बर म्हणाला, भारताच्या अनेक भागात गोहरीसाजरीकेली जाते, परंतु पंजाबमध्ये यासणाचा नमुन्हव खरोखरच अनोखा आहे. एक पंजाबी मसल्याने, मी हे सांगू शकतो की या काळातील त्साही उर्जेची तुलना कशाशीही होऊ शकत नाही. यावेळेस घेरे सुटपणे सजवलेली असतात, कुटुंब कोटीभोवती एकत्र येतात आणि एकमेकाना युभेच्छा देतात आणि सर्वत्र आनंदाचे वातावरण यसते. या वर्षी, मी माझ्या मित्रांसोबत आणि नुरुद्दिव्यांसोबत लोही पेटवण्यासाठी आणि पारपारिक लोकनृत्यांमध्ये भाग घेण्यासाठी एक भव्य त्सव साजरा करण्याची योजना आखत आहे. त्या वर्षीसोबत गप्पा मारायला, घरी बनवलेल्या वेणवावर ताव मारायला, लाढू खाण्याचा आनंद मारायला आणि कायथ माझ्यासोबत राहतील अशा वीन आठवणी निर्माण करण्यास उत्सुक आहे. मी वर्वांना लोहीच्या खूप खूप शुभेच्छा देतो.

मी टीव्हीवरील 'जनेअनजनेहमिले' यामालिकेत तीव्ही भूमिका साकारणारी आयुषीखुराणा म्हणाली, मी लोही माझ्यासाठी थोडी खास आहे कारण मग्नांनंतरची ही माझी पहिली लोही आहे. आपल्या

वीन कुटुंबासोबत ती साजरा करण्याचा उत्साह हणजे उबदारपणा आणि प्रेमाने भरलेल्या एका सुंदर मध्यायाची सुरुवात करण्यासारखे वाटत आहे. मला माठवतंय की मी लहानपणी माझ्या चुलत वावासोबत लोहरीच्या गाण्यांवर नाचत असे आणि भाता, माझ्या पती आणि कुटुंबासोबत तोच आनंद घेऊन अरकरताना खूप छानवाटत आहे. यासणाचामाझा आवडता भाग म्हणजे माझ्या आईने बनवलेले निळाचे लाडू आणि गुळाचे गेजक खाणे. माझा असा वेश्वरास आहे की लोहरी म्हणजे प्रेम, एकता आणि वीन मुरुवात, आणि माझ्या प्रियजनांसोबत तो साजरा करण्यास मी खोरोखरच भायवान आहे. वर्वाना प्रकाश, आनंद आणि अनंत आशीर्वादांनी अपलेल्या लोहरीच्या शुभेच्छा! एकी टीक्हीवीरील 'केसे मुझे तुम मिल गये' या मालिकेत वेराटची भूमिका साकारणारा अर्जित तनेजा हणाला, लोहरी हा नेहमीच माझ्या आवडत्या पणापैकी एक राहिला आहे. दिल्लीत लहानाचा मोठा बाल्यामुळे हा उत्सव म्हणजे जादूहोतीशेकोटी आणि डोलाच्या लयबद्ध तालापासून ते प्रियजनांनी घडलेल्या आनंदपर्यंत. लहानपणी मी उत्साहाने रोगेधरी जाऊन तीळ आणि गुळाची रेवडी गोळा करायचो - त्या आठवणी माझ्यासाठी खुप खास भावेत! पण मलासार्वत जास्त आठवण येते ती म्हणजे माझ्या आईच्या धरी बनवलेल्या मक्के की गोटी आणि गरस्सों का साग यांची - तिच्या स्वयंपाकाची जादू

कोणीही पुहा निराण करू शकत नाही आणि ते ब्रायाची इच्छामाला दररोज होते. या वर्षी, मी 'कैसे उमुळे तुम मिळ गेय' च्या शूटिंगमध्ये व्यस्त असल्याने, यांनी दिल्लीतील माझया कुटुंबाला भेटू शकणार नाही आणि सणाचा आनंद नक्कीच मिस करेन. तुम्हा नवांची लोहरी प्रेम, ऊबदारपणा आणि आनंदाने भरलेली असावी. तुम्हासवांना लोहरीच्या शुभेच्छा! मी टीव्हीवरील 'वसुधा' या मालिकेत वसुधाची यूमिका साकारणारी प्रिया ठाकूर म्हणाली, पजाब आणि चंद्रीगडमध्ये राहिल्यामुळे, लोहरीचे माझ्या दृदयात एक विशेष स्थान आहे. हा सण केवळ अरंपरांबदल नाही तर तो एकता, ऊबदारपणा आणि उत्सवाचे प्रतीक आहे. आम्ही मक्की की रोटी, सरसों का साग आणि रेवडी आणि गजक सारख्या गोड मेषांत्रांचा आसवाद घेत उत्साही शेकोट्या, ढोल-तांशांचा ताल आणि मित्रमंडळी आणि कुटुंबियांसोबत साजरा केलेल्या उत्सवांच्या माझ्या अञ्जननही आठवणी आहेत. लोहरी नेहमीच कृतज्ञता आणि सकारात्मकतेची भावना घेऊन येते, हेवाळ्याचा शेवट आणि नवीन सुरुवातीचे स्वागत करते. या वर्षी, मी माझ्या 'वसुधा' शोसाठी मुंबईत असतानापारंपरिक पदूतीने लोहरीचा सण साजरा करणे मिस करेन, परंतु उत्सवाची भावना नेहमीच माझ्यासोबत राहील. हा सुंदर सण साजरा करणाऱ्या नवांना, मी प्रेम, हास्य आणि आनंदाने भरलेल्या तोहरीच्या शुभेच्छा देतो. लोहरीच्या शुभेच्छा!

रवात यांच्या कला आणि संस्कृतीला प्रोत्साहन देणाऱ्या दृष्टिकोनाची प्रशं

लंडनस्थित अनिल अगरवाल
मिनीग्राहन प्रिंटिंग्स ग्राहना

इड स्टुडिओचे सर्वेसर्वा असणार
नभा अध्यक्षांची भेट

तर सांस्कृतिक अवधारणा करत भावना

नानता. जगभरातील कलाकाराना यथा
येत्यांच्या भागातील संस्कृती आणि
प्रदर्शित करण्याची संधी मिळेल,
यांनी आपल्या भाषणात सांगितले.
डॉ स्टुडिओ दूसर हे अशा
रांना आपली कला सादर
जागतिक मंच बनेल.
यांनी कला, संस्कृती आणि
पूर्णतेचा अखंड समावेश असलेल्या
व्याचायातील प्रेरित करते
माननीय महिला संघानी
नंदधारामध्ये सर्वांगीन
असलेल्या नंदरुमुलां
आहार दता

वत्यकरताना वेदांत समूहाचे
निल अगरवाल म्हणाले,
युडिओजयेथे माननीय श्री. ओम
वागत करणे हा आमच्यासाठी
त्यांचा दृष्टीकोन आणि नेतृत्व
वळ आर्थिक सहयोगातून नव्हे
न वारसा जपत आणि साजरा
आणि युनायटेड किंगडम
संबंध अधिक दृढ करण्यासाठी
कसभा अध्यक्षांनी शिक्षण,
विकरण आणि अंगणवाड्यांना
रूपांतरित करून मुलांच्या
कासासाठी वेदांत समूह करत
प्रणी प्रयत्नांचे ही कौतुक केले.
विनामूल्य शिक्षण आणि पोषक
समाजातील वंचित घटकांच्या
वास्तूच्या गाईडड ट्रॉने या भेटीचा समारोपे
झाला. ओम बिर्ला यांनी कला आणि
संस्कृतीला प्रोत्साहन देण्याच्या या स्थळाच्या
समृद्ध वारशाचे कौतुक केले. सांस्कृतिक
पातळीवरून राजनैतिक संबंध सुधारणे आणि
लोकांमधील भावसंबंध अधिक दृढ करणे यात
अशी सांस्कृतिक स्थळे खूप महत्वाची
भूमिका बजावू शकतात या अनुंवंगानेही
याचेळी चर्चा झाली.

अनिल अगरवाल रिहरसाइड स्टुडिओला
ओम बिर्ला यांनी दिलेली भेट ही भारत आणि
युनायटेड किंगडममधील बळकट आणि
विकसित होत असलेल्या संबंधांचे प्रतीक
आहे. ही भेट दोन्ही ग्राउंड्यांच्या सांस्कृतिक पूल
तयार करण्याच्या सामायिक दृष्टीकोनाला
अधोरेखित करत परस्पर समृद्धतेच्या
भविष्याची पायाभरणी करते.

साकारण्याबाबत सांगितले मत!
बई, ११ जानेवारी : एण्ड टीव्हीवरील लोकप्रिय विनोदी मालिका भाबीजी घर
र है' विनोदी एपिसोड्स आण प्रतिभावान सानंद वर्मा साकारत असलेली

प्राप्तका विलक्षण व अनपाक्षत अनाख लाल संस्मरणासह आयकानक पात्राच्या गोप्यमातून प्रेक्षकांचे मनोरंजन करत आहे. सर्वोत्तम विनोदी शैली आणि अद्वितीय आव्हानानांना स्वीकारण्याची क्षमता असलेले सानंद यांनी मालिकेमध्ये ५० हून अधिक महिला पात्रांसाकारात कॉमेडीमध्ये एक उल्लेखनीय टप्पा स्थापित करता आहे. त्याच्या प्रवासामधील सर्वात उल्लेखनीय यश स्पेशल एपिसोडेता, ज्यामध्ये त्यांनी एकामागोमाग एक चार विशिष्ट महिलांचा पेहराव केलाला आहे. या असाधारण यशाबाबत मत व्यक्त करत सानंद वर्षा ऊर्फ अनोखे लाल-क्षेत्रात ज्यामध्ये त्यांनी एकामागोमाग एक चार विशिष्ट महिलांचा पेहराव केलाला आहे. या असाधारण यशाबाबत मत व्यक्त करत सानंद वर्षा ऊर्फ अनोखे लाल-क्षेत्रात ज्यामध्ये त्यांनी एकामागोमाग एक चार विशिष्ट महिलांचा पेहराव केलाला आहे. या मालिकेने मला नेहमी अभिनेता म्हणून नवीन माकारमानांचा शोध घेण्यास प्रेरित केले आहे. १५० हून अधिक महिला पात्रांची भूमिका साकारण्याची गरज असलेल्या कथानकाबाबत सांगण्यात आले तेव्हाची तुसाहित होण्यासह काहीसा नव्हस देखील झालो होतो. आर्कषक दृश्यांसोबत प्रत्येक पात्रामध्ये अद्वितीय विलक्षणता आणण्याची मोठी भूमिका बाबदारी असते, जेथे या भूमिका एकमेकांमध्ये गुंतुन न जाण्याची खात्री घ्यावीची अपार्गता.” महिला पात्र साकारण्याच्या आव्हानानाबाबत सांगताना सानंद म्हणत, “हिलांचा पेहराव करणे हे कॉस्टम घालणे किंवा मेकअप करण्याइतपत सोपेही. त्यामधील बारकावे, तसेच दैबोली व अभिव्यक्ती, तसेच आवाजातील वावाद-उत्तर आणि वर्तणूक समजघेणे व सादर करणे महत्त्वाचे आहे. साडी किंवा दृश्यांसे परिधान करून हिल्समध्ये चालणे आणि सहजपणे व आत्मविश्वासानेने वावाद सादर करणे सोपे नसते. यासाठी मोठ्या संयमाची गरज असते, विशेषत: दौर्धकाळापर्यंत शूटिंग करताना अवधान केंद्रित ठेवावे लागते. कधी-कधी, कॉमेडीप्रक्रिया अधिक आव्हानात्मक व उत्साहवर्धक झाली. पारंपारिक भारतीय हिंडीपासून आधुनिक दिवापर्यंत प्रत्येक भूमिकचे पैलू वेगळे होते. माझे सह-बलाकार व टीमची प्रतिक्रिया धमाल होती. मला भूमिकांमध्ये बदल करताना आहताना त्याना हसू आवरता आले नाही. यासारखे क्षण अथक मेहनतीचे फळ वेळाल्याची भावना देतात. कॉमेडी आव्हानात्मक शैली आहे, पण तितकीचा भाबाभद्री देखील आहे. प्रेक्षकांच्या चेह्यांवर हास्य आणणे माझ्यासाठी मोठी रेणा आहे. मी वैविध्यतेच्या कलेमध्ये निपुण असलेल्या दिग्जेंट्स यांनी भूमिकांमध्ये वास्तविकता राखण्यासाठी आव्हानानांना आसापासच्या लोकांचे निरीक्षण करतो, त्यांची विलक्षणता जाणून घेतो.

माणि माझ्या परफॉर्मन्समध्ये त्यांचा समावेश करण्याचा प्रयत्न करतो.

ई, १ जानेवारी: सोनी सबवरील वागले की दुनिया: नई ही नए किस्से मालिकेत वागले या मध्यमवर्गीय कुटुंबाचा दिन संघर्ष आणि त्यांचे यशाप्रयश यांचे चित्रण असते. सुरक्षीतपणे होऊ शकतात. प्रार्थना सभा लॉनचर आणि लग्न हॉल मध्ये करता येईल. आगामी भागांमध्ये, एक धक्कादायक ट्रिस्टमुळे वागले येईल का? अशी उल्कंठा प्रेक्षकांना वाटत राहील. राजेश वागलेची भूमिका करणारा सुमित राघवन म्हणतो, राजेश पोलीस इंस्पेक्टरचा वेश धरण करतो, हा एक

अलीकडच्या भागांमध्ये वंदना (परिवा प्रणती) भाचीच्या लमात एक मोठे विघ्न येते, जेव्हा त्वाची लगासाठी भाड्याने ठेवलेली जागा आयत्या वेळी करण्यात येते. त्यांना मदत करण्यासाठी राजेश (सुरु राघवन) त्यांनालगासाठी साईदर्शन सोसायटीचाकम्युनिकॉल हॉल देऊ करतो. पण प्रकरण आणण्डी गुंतागुंतीचे होते जेव्हा त्याच दिवशी सोसायटीले एक अन्य सदस्य त्याची जागी एक प्रार्थना सभा योजतो. या गोंधळाच्या स्थिर राजेश सर्वांना शांत करून संगतो की, हे दोन्ही प्रसंग

कुटुंब हादरून जाते. विद्या (सुकन्ना सुर्वे) अ (विपुल देशपांडे) यांच्या जुळ्या मुलाचे अ मुलाचा शोध घेता घेता घरचे लोक CC तपासतात. ज्यात त्यांना दिसते की मुत्री नाव त्यांचे अपहरण केले आहे. राजेश बागले प्रकरण हाती घेतो. पोलिसांची मदत घेऊन अ इन्स्पेक्टरचा वेश घेऊन तो मुलांना वाचवण्यास अडीक्याचर जातो. हे कथानक प्रेक्षकांची उत्कृष्ट आहे. राजेश आपल्या हुशारीने मुलांना वाचवू

गें मनोज
एण होते.
V फुटेज
त्या खीने
आपल्या
स्वरः
मुम्हीच्या
गाढवणारे
परी घेऊन
अनपेक्षित आणि आकर्षक ड्रिस्ट होता.
भावनिक क्षण देखील होता कारण राजे
पित्याला वाटणारी काळजी दाटून येते
असल्यामुळे राजेश आपल्या भावाची व
आणि त्याच्या मुलांना वाचवण्यास
करण्यास सज्ज होतो. आपल्या लोकांसाठी
करण्यास तत्पर असतो हे दाखवणारी ही
मला आशा आहे की आम्ही जी तीव्रता
दाखवल्या आहेत, त्या प्रेक्षकांच्या हृदय

वाच वेळी तो एक
च्या मनात एका
स्वरूपात एक पिता
समजू शकतो.
यांनी तो काहीही
आपण काहीही
था आहे, आणि
यांनी भावना यात
तो भिडतील.

तसून प्राप्तिकां आवाक असून गृहीणासून आधुनिक कलाकार व टीमची प्रतिपादनात त्यांना हम्स आवमिळाल्याची भावना देतात लाभदायी देखील आहे. प्रेरणा आहे. मी वैविध्यकॉमेडीयन्सकडून प्रेरणा मी आसपासच्चा लोकांना आणि माझ्या परफॉर्मन्स-

शब्दकोडे क्रमांक २०१३

भावितव्यार्थ

→ काळ चातुर्मासाचा, आरोग्य जपण्याचा

आशाढी एकादशीनंतर

चार्तुमासाला प्रारंभ होते. आषाढाटली ही एकादशी देवशयनी मानली जाते. महणजे यानंतरचे पुढचे चार महिने देव निद्रिस्त अवस्थेत असतात. कार्तिक महिन्यातल्या प्रबोधिनी एकादशीपर्यंतचा काळ चातुर्मास मानला जातो. चार्तुमासाच्या काळात श्रीविष्णु श्रीरसगारी योगिनिद्रा घेत असतो. त्यामुळे या काळात विष्णुची उपासना करण्याबाबत सांगण्यात आल आहे. हिंदू धर्मात या चातुर्मासाचं खूप महत्त्व आहे. या काळात कोणतीही शुभकार्य केली जात नसली तरी ब्रतवैकल्यं, सणवार यांची रेलवेल असते. या काळातली ब्रतवैकल्यं, उपवास यांचं धार्मिक महत्त्व तर आहेच शिवाय वैज्ञानिक दृष्टीकोनानुनी याचा विचार करण्यात आला आहे. हा दृष्टीकोन समजून घेण्याचा प्रयत्न करायला हवा.

अयुवेदात क्रतूसानुसार आहाराचं महत्त्व सांगण्यात आल आहे. चातुर्मासाचा काळ हा पावसाळ्याचा असतो. या काळात शरीरातला अनी मंदावते. पचनशक्ती क्षीण झालेली असते. एकदंदरित काय, तर या काळात वातावरणात फारसं चैतन्य नसते. याची प्रविती आपल्यात ताही ताही येत असते. पावसाळ्याचा पालन करायला हव. चातुर्मासाच्या बाहेरच वातावरणीही काहीसं मंद

आणि कुंद असतं. चार्तुमासात काही गोष्ठी निषिद्ध मानण्यात आल्या आहेत. तामसी, सामिष आहार या काळात वर्ज रकण्याबाबत सांगण्यात आलं आहे. या काळात एक वेळ भोजन घण्यास सांगण्यात आलं आहे. पावसाळ्याबाबत तक्रारी न करण, कोणावर टिका, निंदा, टिंगल न करण एवढं तरी पालता येत शकते. चातुर्मासात मंदावलेल्या शक्तीमुळे बोलण्यावरही मर्यादा ठेवण्यास सांगण्यात आलं आहे. आषाढ मासानंतर श्रावणाची सुरुवात होते. श्रावण म्हणजे सण आणि ब्रतवैकल्यांचा महिना. या काळातल्या ब्रतमुळे आरोग्य

उत्तम राहतं तसंचं मंगळांगौर, नागपंचमीसारख्या परंपरा आणि सापानिमित महिला एकत्र मतात. शरीराचा समतोल राखला जातो. चातुर्मासात चातुर्मासाकडे फक्त धार्मिक दृष्टीकोनानुना न पाहता त्याचं वैज्ञानिक आणि सामाजिक महत्त्व जाणून घेतल याहिजे. असं झालं तरच आपण आपल्या धार्मिक परंपरांची आजच्या काळशी सांगड घालू शकू.

धार्मिक परंपरा मौनब्रतात चातुर्मासात मौनब्रतात तरी तसंच या काळात निदानलस्ती करण्यासही मनाई करण्यात आली आहे. एखाद्याबद्दल वाईट बोलण, वाईट विचार करण याला फाटा द्यायला हवा. फक्त चातुर्मासातच नाही तर आयुष्यभर या ब्रताचं पालन करायला हव. चातुर्मासाच्या बाहेरच वातावरणीही काहीसं मंद

